

**SISEJULGEOLEKUFONDI FONDI PROJEKTI
“ISFB-12 VEESÕIDUKITE JA NENDE TRANSPORTIMISE
VAHENDITE SOETAMINE ”
AUDIT
TOETUSE SAAJA: POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET
VASTUTAV ASUTUS: SISEMINISTEERIUM**

**LÕPPARUANNE NR:
4.1-1-2021/15**

31.01.2022

SISEMINISTEERIUM

KOKKUVÕTE AUDITI TULEMUSTEST

Auditi tulemus: auditi töörühm jõudis auditi toimingute läbiviimise tulemusena järeldusele, et toetuse saaja tegevus projekti rakendamisel on olulises osas¹ vastavuses kehtivate õigusaktidega.

Auditi käigus tehti üks oluline tähelepanek²:

Tähelepanek 6.1 (oluline): Toetuse saaja on RHS § 69 lg 3 sätestatud nõuet rikkudes sõlminud hankelepingu muudatuse. Hankelepingu muudatuse tulemusena muutis hankija ostetavate mootorpaatide lubatud maksimaalset kaalu. Abikõlbmatu kulu 97 944,00 eurot.

Projektaudit on läbi viidud lähtuvalt rahvusvahelistest siseauditi standarditest.

Täname auditeeritavat auditi läbiviimise ajal osutatud kaasabi, vastutulelikkuse ja koostöö eest.

¹ Auditi töörühm on teostanud auditi toimingud asjatundlikult ja nõutava ametialase hoolsusega. Auditi tulemusena antakse auditeeritud objekti kohta **põhjendatud kindlustunne**, võttes arvesse võimalikku auditi riski, et isegi suhteliselt olulised ebatäpsused võivad jääda avastamata.

² Olulised on tähelepanekud: mis omavad või võivad omada finantsmõju (sh mitteabikõlblikud kulutused); kui esineb oluline mittevastavus kehtivate õigusaktidega ja mis takistavad või võivad takistada projekti eesmärgipärasest rakendamist; juhul, kui esineb süsteemse iseloomuga viga; sisekontrollisüsteemi puudused või mittevastavus, mis mõjutavad oluliselt määratud asutuste tööülesannete täitmist.

Olulised tähelepanekud nõuavad vastutava asutuse/toetuse saaja juhtkonnalt asjakohast reageerimist ja lahendamist.

Väheolulised on tähelepanekud: mis ei oma finantsmõju; mis ei ole vastavuses kehtivate õigusaktide või auditeeritava sisemiste protseduurireeglitega, kuid mis ei takista projekti eesmärgipärasest rakendamist; ja mida on oluline esile tuua hea tava kontekstis.

Väheolulised tähelepanekud vajavad vastutava asutuse/toetuse saaja reageerimist ja lahendamist.

A-OSA

ÜLEVAATLIK KOKKUVÕTE

1. Auditi objekt ja auditeeritud toetus

1.1 PROJEKTI ÜLDANDMED	
1.1.1 Fond / Rahastamisvahend	Sisejulgeolekufond / ISF Borders
1.1.2 Projekti nimetus:	ISFB-12 Veesõidukite ja nende transportimise vahendite soetamine
1.1.3 Toetuse saaja:	Politsei- ja Piirivalveamet
1.1.4 Toetuse saaja kontaktisik:	Kirill Izmailov, Alla Voinova
1.1.5 Toetuslepingu number ja kuupäev:	14-8.7/109-1 08.12.2015
1.1.6 Vastutav asutus:	Siseministeerium
1.1.7 Projekti koordinaator vastutavas asutuses:	Aivi Kuivonen
1.2 PROJEKTI AJAKAVA	
1.2.1 Projekti kulude abikõlblikkuse periood:	01.11.2015 – 30.11.2020
1.3 PROJEKTI KOGUEELARVE PLANEERITUD eurodes	
1.3.1 EL-i osalus:	6 859 641,21 EUR
1.3.2 Eesti avaliku sektori sihtotstarbeline finantseering:	2 286 547,07 EUR
1.3.3 PROJEKTI MAKSUMUS KOKKU:	9 146 188,28 EUR
1.4 PROJEKTI KOGUEELARVE TEGELIK eurodes	
1.4.1 EL-i osalus:	6 763 787,40 EUR
1.4.2 Eesti avaliku sektori sihtotstarbeline finantseering:	2 254 595,80 EUR
1.4.3 PROJEKTI MAKSUMUS KOKKU:	9 018 383,20 EUR
1.5 AUDITEERITUD KULUD (valim)	
1.5.1 Periood:	01.11.2015 – 30.11.2020
1.5.2 Kulude üldkogum, millele auditi tulemusena hinnang antakse (eurodes):	8 998 978,51 EUR
1.5.3 EL-i osalus:	6 749 233,88 EUR
1.5.4 Eesti avaliku sektori sihtotstarbeline finantseering:	2 249 744,63
1.5.5 Valimi suurus (eurodes); (%):	99,78 %
1.5.6 Toetuse saajale tehtud väljamaksed kokku ja kuupäevad:	Eelmakse 15.12.2015 2 778 658,56 eurot; I vahemakse 18.08.2016 3 907 488,60 eurot; II vahemakse 12.06.2017 1 997 160,84 eurot;

	III vahemakse 04.06.2019 41 600,00; IV vahemakse 21.09.2020 377 288,28; Kasutamata toetus ja kaasfinatseering kantud tagasi 08.09.2021 (35 213,08), lõpparuande heakskiitmisega seotud tagasinõue kantud tagasi 16.07.2021 (48 600,00)
--	---

1.6 KULUDE ABIKÕLBIKKUS

1.6.1 Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EUR): 97 944,00 eurot, millele lisandub potentsiaalselt mitteabikõlblik kulu summas 0 eurot			
	EL-i osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Kokku
Mitteabikõlblikuks osutunud summa:	73 458,00	24 486,00	97 944,00
Potentsiaalselt mitteabikõlblik kulu kalendriaastal (referentsperioodil):	-	-	-
Potentsiaalselt mitteabikõlblik kulu tulevastel perioodidel:	-	-	-
1.6.2 Projekti raames eelnevalt tuvastatud vead ja rikkumised, mis on seotud auditeeritava projektiga:³			-

2. Auditi eesmärk ja ulatus

Auditi eesmärk on anda hinnang toetuse kasutamisele vastavalt Euroopa Nõukogu määrusele nr 514/2014, millega sätestatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohalduvad üldsätted.

Auditi ulatusse kuuluvad lõpparuandega heaks kiidetud ja ajavahemikul 01.11.2015 – 30.11.2020 a toetuse saaja poolt tehtud tegevused ja nende aluseks olevad kuludokumendid.

3. Auditi õiguslik alus

Audit viidi läbi vastavalt Euroopa Nõukogu määrusele nr 514/2014, millega sätestatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohalduvad üldsätted ning sisejulgeolekufondi auditeerimise strateegiale ning 2021. aasta tööplaanile.

4. Auditi läbiviimise aeg ja läbiviijad

Auditi läbiviijad (nimi, asutus, üksus, ametinimetus):	Maarja Roose, Siseministeeriumi siseauditi osakonna juhtivaudiitor Helena Ambrozevits, Siseministeeriumi siseauditi osakonna siseaudiitor
Auditi läbiviimise aeg :	29.09.2021 – 28.01.2022

³ Eelnevalt läbi viidud auditite ning järelvalve käigus tuvastatud vead ja rikkumised

5. Auditi käigus teostatud toimingud

Audiitor analüüsis ja hindas toetuse saaja juures toetuse eesmärgipärast ja õiguspärast kasutamist ja rakendamist.

Auditi toimingute käigus analüüsiti ja hinnati projekti vastavust aastaprogrammi valikukriteeriumitele, projekti tegelikku teostamist, projekti rakendamist kajastavat dokumentatsiooni ja selle vastavust, kulude abikõlblikkust, projektiga seotud raamatupidamise korraldust, hangete teostamise õigsust, üldsuse teavitamist fondist saadud toetuse kasutamisest.

Auditi läbiviimisel lähtuti Siseministeeriumi siseauditi osakonna poolt väljatöötatud AMIF ja ISF auditeerimise käsiraamatus kirjeldatud metoodikast.

6. Valimi moodustamise metoodika

Kuludokumente auditeeriti valimi alusel.

Valim moodustati järgneval põhimõttel: tööjõukuludest, sõidu- ja lähetuskuludest ning avalikustamisega seotud kuludest auditeeriti minimaalselt 10% kuluridadest (loetletud kulugrupid moodustasid kokku kõigist projektiga seotud kuludest vaid 0,25%).

Seadmete ja varustusega seotud kulusid auditeeriti 100% ning valimeid ei moodustatud.

7. Piirangud

Käesolev aruanne on koostatud sõltumatus ja objektiivsuse põhimõtetest lähtudes.

Auditi aruande koostamisel on lähtutud eeldusest, et kõik auditi käigus esitatud andmed ning muu suuline ja kirjalik teave kajastavad projekti raames teostatud tegevusi korrektselt ja tegelikkusele vastavalt ning on piisavad projektidele hinnangu andmiseks. Täiendava, audiitorile mitte esitatud / mitteteadaoleva informatsiooni korral oleksid audiitori järeldused võinud olla teistsugused.

8. Järeloimingud

Toetuse saajal tuleb arvestada auditi aruande B-osas esitatud tähelepanekute ja soovitustega. Soovituste rakendamise osas teostab seiret ning viib läbi järeloiminguid vastutav asutus

B-OSA

AUDITI TÄHELEPANEKUD

1. Toetuse eesmärgipärane kasutamine

Toetust on kasutatud olulises osas vastavuses aastaprogrammi valiku kriteeriumitega ning otstarbekalt ja sihipäraselt, vastavalt rahastamise otsuses toodud eesmärkidele ja tingimustele. Projekti rakendamisel ei ole tuvastatud huvide konflikti esinemist.

2. Raamatupidamisarvestuse õigsus

Toetuse saaja projektiga seotud raamatupidamisarvestus vastab olulises osas kehtivatele õigusaktidele, deklareeritud kulud vastavad raamatupidamisdokumentidele ja tõendavatele dokumentidele ning need andmed vastavad vastutava asutuse käsutuses olevatele tõendavatele dokumentidele.

3. Kulude abikõlblikkus

Kuluartiklid vastavad olulises osas abikõlblikkuse nõuetele, toetuslepingu tingimustele ja tegelikult tehtud töödele. Projekt on olulises osas sätestatud eesmärkide või meetmetega. Olemasolev kontroll-jälg on piisav.

4. Juhtimis- ja kontrollisüsteem

Auditi käigus ei saanud audiitorid teadlikuks millestki sellisest, mis seaks kahtluse alla projekti juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimise.

5. Toetuse maht ning ajastus

Euroopa Liidu toetus ning avaliku sektori kaasfinantseering on makstud lõplikule toetusesaajale toetuslepingus ettenähtud mahus, proportsioonides ja ajal.

6. Hangete läbiviimine

Toetuse saaja on hanked läbi viinud olulises osas vastavalt kehtivatele õigusaktidele. Siiski oleme teinud ühe olulise tähelepaneku seoses riigihangete seaduse rikkumisega.

Tähelepanek 6.1 (oluline): Toetuse saaja on rikkunud RHS § 69 lg 3 sätestatud nõuet ning sõlminud hankelepingu muudatuse, kuigi ta pidi olema hankelepingut sõlmides teadlik objektiivsetest asjaoludest, mis takistavad hankelepingu täitmist. Hankelepingu muudatuse tulemusena muutis hankija hanke eseme tehnilist kirjeldust ning selles määratud mootorpaadi lubatud maksimaalset massi. Abikõlbmatu kulu 97 944,00 eurot.

PPA sõlmis riigihankes nr 172051 mootorpaatide ostmiseks hankelepingu 23.08.2016.a ühispakkujatega Oy HL-Metal ja Arctic Airboats Ltd. Vastavalt lepingu punktile 1.1 sõlmiti hankeleping RHS § 69 lg 1 alusel lähtudes hankemenetluse hankedokumentidest ning riigihanke raames lepingu täitja poolt esitatud pakkumusest. Lepingu 3.1 kohaselt on lepingu maht 7 M1-tüüpi mootorpaadi ja 3 M2-tüüpi mootorpaadi ostmise, kusjuures M1 tüüpi mootorpaatide kogumaksumus koos lisavarustusega oli 354 848,90 eurot

(KM-ta) ja M2 tüüpi mootorpaatide kogumaksumus koos lisavarustusega oli 282 413,10 eurot (KM-ta). Lepingu täitmise tähtaeg oli hankelepingu punkti 5.2 kohaselt 31.05.2017.a.

2.05.2017.a e-kirjaga teavitas lepingu täitja PPA-d, et ehitatud mootorpaadi mass on 850 kg ning tehnilises kirjelduses nimetatud treiler täismassiga 750 kg ei ole sobiv selle mootorpaadi transpordiks. Lepingu täitja teavitas hankijat, et vahetab nõutud 750 kg täismassiga piduriteta treileri 1250 kg täismassiga piduritega treileri vastu ning kinnitas, et lepingu maksumus selle tulemusena ei muutu.

Hankelepingu pooled sõlmisid 1.06.2017.a hankelepingu muudatuse, milles leppisid kokku, et tulenevalt objektiivsetest asjaoludest, mida hankelepingu sõlmimisel ei olnud võimalik ette näha ning mootorpaadi ehituse käigus selgunud asjaoludele, tarnitakse mootorpaat koos selle transpordiks ettenähtud treileriga, mille täismass on 1250 kg ning mis on varustatud piduritega. Audiitori hinnangul on lepingu muudatusega muutnud hankija hanke tehnilise kirjelduse punkti 1.8 ning sellega ka hanke eset. Hanke tehnilise kirjelduse punkti 1.8 kohaselt peab soetatav M1-tüüpi mootorpaat olema transporditav treileriga, mille täismass on kuni 750 kg.

RHS § 69 lg 3 sätestab, et hankija võib sõlmitud hankelepingu muutmises kokku leppida üksnes juhul, kui muutmise tingivad objektiivsed asjaolud, mida ei olnud hankijal võimalik hankelepingu sõlmimise ajal ette näha ja hankelepingu muutmata jätmise korral satuks täielikult või olulises osas ohtu hankelepinguga taotletud eesmärgi saavutamise. Nagu eespool kirjeldatud, tugines hankija hankelepingu muutmisel just ettenägematutele objektiivsete asjaoludele, mis ei olnud hankijale hankelepingu sõlmimise ajal teada, sest mootorpaadi massi erinevus tehnilise kirjelduses toodust, selgus alles mootorpaadi ehitamise käigus.

Audiitor, analüüsis riigihanke dokumente ning riigihangete registris sisalduvat teavet tuvastas, et hankemenetluse käigus, s.o 5.05.2016.a pöördus üks pakkujatest (Tibeko Marine Oy) hankija poole ning teavitas, et hanke tehnilise kirjelduse punktid 2.7 ja 1.8 on omavahel vastuolus. Tehnilise kirjelduse punktis 1.8 sätestatakse hankeeseme (M1-tüüpi mootorpaat) tehniline tingimus, et mootorpaat peab olema transporditav treileriga, mille täismass on kuni 750 kg. Tehnilise kirjelduse punktis 2.7 sätestatakse, et M1-tüüpi mootorpaadi kiirus vees koos juhi ja varustusega peab olema vähemalt 30 sõlme. Hankija vastas pakkujale 9.05.2016 riigihangete registri kaudu avaliku kirjaga, et hankija kasutuses on enamikel sõidukitel haagisele kaalupiirang kuni 750 kg ning hankija ei pidanud vajalikuks tehnilist kirjeldust muuta. Teinegi hankes osalenud pakkuja, Alter Group OÜ, juhtis oma 20.05.2016.a esitatud pakkumuses hankija tähelepanu asjaolule, et tehnilises kirjelduses toodud nõuetele vastava mootorpaadi transport tehnilise kirjelduse punktis 1.8 sätestatud täismassiga treileriga ei ole realselt võimalik. Alter Group OÜ esitas oma pakkumuses mootorpaadi koos selle transpordiks vajaliku treileriga, mille täismass on 1300 kg.

Auditi käigus esitas PPA eelkirjeldatu kohta järgmised selgitused: „Pakkuja viitab, et võib tekkida konflikt (*According to our calculations the trailer mass requirement and the top speed requirement (and other requirements that effect the weight) may conflict with each other.*), mitte et konflikt esineb. Hankija vastusest RHR kaudu (*Most of the vehicles that the Contracting Authority uses have a trailer towing restriction of 750kg, so the weight of the trailer and the boat (with fixed equipment) together may not exceed 750kg. The top speed requirements must remain at 30kn.*) nähtub, et hankijal ei olnud põhjust tehnilist kirjeldust muuta ning viitas asjaolule, et hankija kasutuses on enamikel sõidukitel haagisele piirang 750 kg, mis tähendab, et haagise kaal koos kinnitatud varustusega paadiga ei tohi kokku ületada 750 kg. Alter Group OÜ (samasisulist) pöördumist hanke juures RHR ei ole, seega ei saa seda kommenteerida. Lepingut muudeti, kuna pakkuja oli nõus tarnima sama rahaga piduritega treilerit, mis on palju ohutum kui piduriteta treiler. Piduriga treilerid on aga kõik suurema täismassiga. Muudatusega ei kaasnenud lepingutingimuste muutmine pakkuja kasuks ning hankijale ei lisandunud muudatusega täiendavaid rahalisi kohustusi.“

Lähtudes eeltoodust olid kaks hankes osalenud pakkujat juba hankemenetluse kestel viidanud asjaolule, et tehnilises kirjelduses sätestatud nõuetele vastava mootorpaadi transport tehnilise kirjelduse punktis 1.8 kohase tingimusega treileriga ei ole võimalik, mistõttu ei ole audiitori hinnangul tegemist objektiivse ettenägematu asjaoluga, mida hankijal ei olnud võimalik hankelepingu sõlmimise ajal ette näha. Hanke materjalidest nähtub selgelt, et hankija oli hankelepingu sõlmimisel nimetatud asjaolust teadlik ja sõlmitud

hankelepingu muudatusega on kokku lepitud tingimustes, millele oma kutsetegevuses mootorpaatide ehituse ja müügiga tegelevad pakkujad juba hankemenetluse jooksul hankija tähelepanu pöörasid.

Lisaks sellele on audiitor seisukohal, et hankelepingu muudatusega on hankija sisuliselt lepingu täitmise käigus muutnud hankeeseme kirjeldust. Kuigi tehnilises kirjelduses ei olnud otseselt sätestatud mootorpaadi massi, oli see läbi tehnilise kirjelduse 1.8 ehk transporthaagise täismassi piirangu tuletatav ja lepingu muudatuse tulemusena muudeti soetatavate asjade parameetreid ehk antud juhul M1- tüüpi mootorpaatide massi. Hankemenetluse käigus teavitas hankija läbi riigihangete registri Tibeko Marine Oy küsimusele vastates, et ta ei aktsepteeri suurema täismassiga transpordihaagise kasutamist.

Audiitori hinnangul on tegemist hankelepingu olulise muudatusega ning siinjuures ei oma olulist tähendust asjaolu, et hankelepingu maksumus lepingu muudatuse tulemusena ei muutunud. Euroopa Kohus on oma lahendites C-454-06 (punktid 34-37) ja C-549-14 (punkt 28) selgitanud, et pakkujate võrdse kohtlemise ja läbipaistvuskohustuse tagamiseks tuleb kehtiva hankelepingu tingimuste muutmist pidada uue hankelepingu sõlmimiseks, kui tehtud muudatused on algse hankelepingu tingimustest oluliselt erinevad ja kui neist ilmneb poolte soov pidada uusi läbirääkimisi lepingu oluliste tingimuste osas. Hankelepingu kehtivuse ajal tehtud muudatust võib pidada oluliseks juhul, kui muudatusega tuuakse lepingusse tingimusi, mida ei olnud algse hankemenetluse ajal ja mis oleks juhul, kui need oleksid sisaldunud esialgses hankemenetluses koostatud dokumentides, võimaldanud osaleda hankemenetluses ka teistel kui esialgu vastavaks tunnistatud pakkujatel või oleksid võimaldanud tunnistada edukaks mõne teise pakkumuse kui see, mis esialgu välja valiti. Audiitor on seisukohal, et kui hanke tehnilist kirjeldust oleks muudetud hankemenetluse kestel, oleks võinud hankes osalenud pakkujate ring olla suurem.

Lähtudes eeltoodust on audiitor seisukohal, et hankelepingu muutmine toimus RHS § 69 lõikes 3 sätestatud tingimusi rikkudes, sest hankelepingu muutmine ei olnud tingitud objektiivsetest hankelepingu sõlmimise ajal hankijale ettenägematutest asjaoludest. Hankelepingut muudeti samasisulistel asjaoludel, mida hankemenetluses kaks pakkujat olid välja toonud.

Audiitori hinnangul ei viita tuvastatud rikkumise laad süsteemsetele puudustele toetuse saaja hangete korralduse süsteemis, viga on ühekordne ning ei mõjuta teisi projekti raames auditeeritud hankeid.

Tagasinõue

Vabariigi Valitsuse 22.12.2006.a määruse nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“ § 22 lg 4 kohaselt, tuleb kuni 31.08.2017.a kehtinud RHS alusel korraldatud riigihangetele, mille kohta tuleb teha toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsus, kohaldatakse otsuse tegemisel määruse nr 278 eelmist redaktsiooni. Seega tuleb otsuse tegemisel rakendada määruse nr 278 1.09.2015.a jõustunud redaktsiooni⁴.

Vabariigi Valitsuse 22.12.2006.a määruse nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“ (1.09.2015 red) § 11² lg 11 punkti 18 kohaselt nõuab otsustaja tagasi 25 % hankelepingule eraldatud toetusest, kui hankemenetluse korraldamise tulemusena sõlmitud hankelepingut on muudetud vastuolus § 69 lõigetega 3 ja 4 ning hankelepingu muutmine on olnud oluline.

Arvestades asjaolu, et käesoleval juhul on hankija hankelepingu muutmisel rikkunud RHS § 68 lg 3 sätestatud nõudeid ning hankelepingu muutmine on olnud oluline ning lähtudes Vabariigi Valitsuse määruse nr 278 (1.09.2015 red):

Nõuda tagasi 25 % hankelepingule eraldatud toetusest. Kuna lepingu muudatus puudutas ainult ühte lepingu osa, s.o M1-tüüpi mootorpaate ja see osa on lepingus eristatav, tuleb tagasinõuet kohaldada üksnes lepingu M1-tüüpi mootorpaatide soetust puudutavale osale, see tähendab hankelepingu osale, mille maht koos abikõlbliku

⁴ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/126082015024>

käibemaksuga on 391 776,00 eurot. Antud tähelepanekus toodud rikkumisega seotud abikõlbmatu kulu (391 776*0,25) 97 944,00 eurot (millest 75% ISFB toetus 73 458,00 eurot ja 25 % KF 24 486,00 eurot).

Toetuse saaja on rikkunud toetuslepingu punkti 7.1.7 ning 7.2.3 kohustusi eelpoolt toodud tähelepaneku ulatuses. Vastutaval asutusel algatada toetuse osalise tagasinõudmise protsess ning nõuda toetuse saajalt tagasi abikõlbmatu kulu 97 944,00 eurot

Soovitus vastutavale asutusele: algatada osaline toetuse tagasinõudmise protsess VV 22.12.2006 määruse nr 278 (1.09.2015 red) § 11² lg 11 punkti 18 alusel ning nõuda toetuse saajalt tagasi 25 % rikkumise ulatusega seotud toetusest ja kaasfinantseeringust.

Toetuse saaja esitas 28.01.2022 järgneva kommentaari tähelepaneku 6.1 osas:

Hankija ei ole muutnud mootorpaatide lubatud maksimaalset kaalu, sest hankedokumentides ei olnud mootorpaatide lubatud maksimaalset kaalu nimetatud, mistõttu ei saanud hankija seda muuta. Hankedokumentide lisaks olevas tehnilises kirjelduses olid nimetatud hanke esemena mootorpaatide tüübid M1 ja M2 ning oli kirjeldatud nende lisavarustus. Lisavarustuses M1 tüüpi mootorpaatide juures oli nimetatud, et mootorpaadid peavad olema transporditavad treileriga, mille täismass on kuni 750 kg. Hankija lähtus tehnilise kirjelduse koostamisel, samuti hankemenetluses esitatud küsimustele vastamisel ja hankelepingu sõlmimisel oma varasemast teadmistest ja praktikast.

Mootorpaatide M1 tegelik kaal selgus alles pärast nende valmimist ja vahetult enne hankelepingu täitmise tähtpäeva. Hankija on seisukohal, et hankelepingu muudatus oli kooskõlas RHS § 69 lg 3, sest muutmise tingisid objektiivsed asjaolud, mida ei olnud hankijal võimalik hankelepingu sõlmimise ajal ette näha ja hankelepingu muutmata jätmise korral oleks sattunud olulises osas ohtu hankelepinguga taotletud eesmärgi saavutamisele. Juhime tähelepanu, et antud tüüpi mootorpaate ei olnud PPA varasemalt ostnud, seega puudus kogemus, mis oleks võimaldanud ette näha spetsiifilisi tehnilisi momente, mis selgusid alles nende ehituse käigus.

Paadi ehituseprotsessi käigus on teostatud parandusi (võrreldes originaal mudeliga) mille tulemusena on paadi kaal läinud ülesse. Kõik need parandused olid vajalikud kuna tõstsid mootorpaadi töökindlust ja eluiga. Paadi kaal ei olnud TK-s fikseeritud. Hanke käigus ei olnud paranduste vajadust võimalik ette näha. Näiteks, paadi põhjaplaat oli 8mm pealt viidud 10mm peale, ahtri peegel oli tugevdatud metallplaadiga, juhi tooli alla oli paigaldatud metalltugevdus jm. Paadi eksploatatsiooni mõttes ei kerkinud paadi kaal palju, kuid lisavarustuse hulka kuuluv paaditreiler enam ei sobinud antud paadi jaoks.

Hankija kooskõlastas hankelepingu muutmise enne selle sõlmimist Siseministeeriumiga (kirjavahetus lisatud manusesse). Seega oli Siseministeerium teadlik kõigist hankelepingu muudatuse sõlmimise asjaoludest ja kooskõlastas hankelepingu muudatuse enne selle sõlmimist hankija poolt.

Hankelepingu sõlmimise ajal kehtinud riigihangete seaduse kohaselt oli sõlmitud hankelepingu muutmine siiski teatud tingimustel lubatud, ehk ei olnud hankelepingu muutmise absoluutset keeldu. Hankelepingu muutmise lubatavust sisustab samuti Euroopa Kohtu lahend kohtuasjas C-454/06 (Presstext), mis peab sõlmitud hankelepingu muutmist võimalikuks juhul kui tegemist ei ole olulise hankelepingu muudatusega, millisel juhul tuleks korraldada uus hange. Hankija on seisukohal, et hankelepingu muudatus ei olnud oluline alljärgnevatel põhjustel:

- 1) Hanke ja hankelepingu esemeks olid eelkõige kahte erinevat tüüpi mootorpaadid ja kuna muudatus puudutas üksnes ühte tüüpi mootorpaatide (M1) lisavarustust ehk nõudeid treilerile, ei ole kogumis tegemist hankelepingu olulise muudatusega.
- 2) Hankelepingu muudatuse tulemusena ei muutunud hankelepingu maksumus. Õigustatuks ehk lubatavaks tuleb pidada hankelepingu muudatust, mis tehakse lepingulise vahekorra tasakaalu säilitamiseks või hankija kasuks. Kuna antud juhul ei toimunud lepingulise vahekorra tasakaalu muutust (muudatuse tulemusena hankelepingu maksumus ei muutunud), võib seda pidada mitteoluliseks ehk lubatavaks hankelepingu muudatuseks.

SIM kooskõlastus lepingu muudatuse sõlmimiseks on lisatud käesoleva kirja manusesse.

Eeltoodu põhjal palume üle vaadata auditi tähelepanekud ja seisukohad.

Audiitorite lõplik seisukoht tähelepaneku 6.1 osas:

Audiitorid jäävad oma esialgse tähelepaneku juurde muutmata kujul, kuna hankija ei ole vastuses esitanud tähelepanekut muutvaid asjaolusid. Hankija muutis oluliselt lepingu tingimusi ja hoolsalt tegutsenud hankija oleks pidanud seda ette nägema. Asjakohane ei ole hankija seisukoht, et kui lepingu muutmisel ei muudeta hanke maksumust, siis ei ole tegemist olulise lepingu muutmisega. Audiitorid toonitavad, et muudatus on oluline, kui see võib mõjutada hankemenetluse tulemust. Audiitorid on tagasinõude põhjused ja põhjendused esitanud tähelepanekus, mistõttu me ei pea otstarbekaks neid uuesti üle korrata.

7. Teavitamine ja avalikustamine

Toetuse saaja on toetuse kasutamisest teavitamisel ning avalikustamisel järginud olulises osas kehtivaid õigusakte.

8. Muud tähelepanekud

Kinnitame lõpparuande 10 leheküljel.

Auditi eest vastutav isik:

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Olgo
Siseauditi osakond
Osakonnajuhataja

Auditi juht:

Maarja Roose
Siseauditi osakond
Juhtivaud

Lisa 1

SUMMARY IN ENGLISH

Project audit of Internal Security (ISFB-12 Procurement of watercraft and vehicles for watercraft transportation)

The bodies that carried out the audit: Audit Authority

Total RA approved eligible costs of the project and EU contribution: 9 018 383,20 EUR; EU contribution 6 763 787,40 EUR

Approval reference of the final report: 15.09.2021 nr 14-8.7/936-4

Total cost to be audited: 99,78% 8 998 978,51 EUR

EU contribution to be audited: 99,78% 6 749 233,88 EUR

The principal findings, recommendation and conclusion of the audit with regard to the implemented project: As a result of the project audit it can be concluded that the project is in general effective and efficient and mostly in compliance with the Regulation (EU) No 514/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014.

One significant finding was made. The beneficiary amended the procurement contract in violation of the Public Procurement Law. As a result of the amendment to the contract, the contracting authority changed the maximum permitted weight of the motorboats to be purchased — the total ineligible cost detected was EUR 97 944,00 (ineligible EU contribution 73 458,00).

The conclusion drawn from the results of the audit with regard to the effectiveness of the management and control system: in general the project management and control system is functioning properly.

Financial impact of the audit findings: Total eligible cost of the project is 8 920 439,20 EUR. Total eligible EU contribution of the project is 6 690 329,40 EUR.

Indication whether any problems identified were considered to be systemic in nature and the measures taken, including a quantification of any financial corrections: During the project audit no problems were identified that would be considered systemic in nature and no measures were taken.